

Как начинание, започнало в двете стаи на апартамент, стигна до образователна институция, която всяка година подготвя 15 000 българи за дигиталния свят

СофтУни- Версална идея

Георги Караманев, снимки Владимир Мачоков

АКО РАБОТАТА ВИ Е ДАЛЕЧ ОТ КОМПЮТЪРНИЯ БРАНШ, МОЖЕ БИ НЕ СТЕ ЧУВАЛИ ЗА НАЧИНАНИЕТО. АКО ОБАЧЕ ПРОГРАМИРАНЕТО Е ТОВА, С КОЕТО СИ ИЗКАРВАТЕ ХЛЯБА, НАЙ-ВЕРОЯТНО ИЛИ СТЕ МИНАЛИ ПРЕЗ ТАЗИ ОБРАЗОВАТЕЛНА „МАШИНА“, ИЛИ ЗНАЕТЕ КАКВО СЕ КРИЕ ЗАД ИМЕТО „СОФТУНИ“. СВЕТЛИН НАКОВ ИМА ЕДНА МЕЧТА – ДА ПРЕВЪРНЕ БЪЛГАРИЯ В СИЛИЦИЕВАТА ДОЛИНА НА ЕВРОПА, У НАС ДА РАБОТЯТ 100 000 ВИСОКОКВАЛИФИЦИРАНИ ПРОГРАМИСТИ. КОЛКОТО И АМБИЦИОЗНО ДА ЗВУЧИ, СЪВСЕМ НЕ Е НЕВЪЗМОЖНО. ПРЕДИ БРОЕНИ ГОДИНИ ТОЙ ЗАПОЧВА С УРОЦИ ПО ПРОГРАМИРАНЕ В ДВЕТЕ СТАИ НА ПАНЕЛКА, А ДНЕС СЪЗДАДЕНИЯТ ОТ НЕГО „СОФТУЕРЕН УНИВЕРСИТЕТ“, ИЛИ „СОФТУНИ“, ОБУЧАВА 15 000 БЪЛГАРИ НА ГОДИНА. ДАВА ИМ ШАНС ДА СЕ ДОКОСНАТ ДО ПРОГРАМИРАНЕТО, А НА ОНЕЗИ, КОИТО ПОКАЖАТ ТАЛАНТ, ОСИГУРЯВА КАЧЕСТВЕНО ОБРАЗОВАНИЕ НА ДОСТЪПНА ЦЕНА И ВЪЗМОЖНОСТ ДА ЗАПОЧНАТ ВИСОКОКВАЛИФИЦИРАНА И ДОБРЕ ПЛАТЕНА РАБОТА.

Щ е започнем с парадокса, че „Софтуерният университет“... всъщност не е университет. Маркар да носи това име, фирмата, създадена от Светлин Наков, не е регистрирана по закона за висшето образование. И най-вероятно никога няма да бъде, просто защото съзателят ѝ не одобрява изискванията за това, важното за него е да предлага достъпно и качествено образование.

Точно колкото университетът не е университет, и ректорът му не е ректор... а амбициран и интелигентен млад човек, който много добре знае какво прави. Наков, както се представя на всички, бързо чупи барьерите и шаблоните в разговора и винаги е готов да даде съвет. Достатъчно широко скроен е да се интересува и от алтернативните идеи, например признава, че назначавайки хората, които работят в „СофтУни“, задължително се съобразява с това какво казва за тях... люман дизайн.

ОТ НИЩО СОФТУЕР

Пътят на Наков тръгва от Търново, от малък го влекат тогавашните допотопни от гнешната ни високомерна гледна точка компютри. Още преди да стигне до гимназията, вече е напреднал в програмирането, става част от националния отбор

Речено – програмирано

„С офтУни“ е готов да посрещне всеки, който има желанието да стане програмист, дори да няма никаква подготовка. Затова се организират курсовете по основи на програмирането на най-разпространените езици. Продължават два месеца и са безплатни – идеята е човек да отиде и да провери дали това е подходящото за него поприще. Още нещо: организират се във все повече градове – вече 28, така се дава шанс софтуерното инженерство да се развива и в по-малки населени места, където младите хора нямат перспективи за професионално развитие. Наскоро

са открили филиал в Бургас по лична покана на кмета Димитър Николов. „Идеята ни е да кажем: Ела и опитай дали програмирането е за теб. Ако ти хареса, ако се запалиш, за теб е и можеш да продължиш, ако не – пробвал си. Аз съм пробвал и баскетбол, и танци, по някои неща съм се запалил и съм правил дълго време, други съм превърнал в професия, трети просто са минали. Смятам, че човек трябва да се занимава с това, което наистина го кефи, което го разпалва, защото тогава го прави с лекота. Много често казвам – не ходя на работа, а отивам да се забавлявам“, обяснява Наков.

Именно за тези курсове се записват по 15 000 души годишно, мнозина

се отказват още след първия урок. Но други продължават и вземат успешно изпита, който следва курса по основи на програмирането. После тръгват по пътеката на поредица от курсове и след година, две или три – в зависимост от времето, което могат да отделят, и темпото, с което усвояват новите знания, са готови за първите си стъпки в професията. Тук им помага карриерният център към „СофтУни“, който работи с най-големите фирми в бранша и директно свързва с тях най-добрите завършили студенти. Който пък много държи на истинска диплома – може да продължи още година или две в някой от 4-те акредитирани вуза, работещи със „СофтУни“, и да се превърне в бакалавър.

и започва да обикаля света по състезания и олимпиади, като рядко се връща без отличия. И когато завършва, светът на софтуерните гиганти е отворил широко вратите си за него... но той избира да поеме по различен път. Изненадващо за себе си е открил, че умее да преподава нещата, които познава.

В началото това се случва със съучениците му – тъй като учителката не винаги съумява да намери общ език с всички, тя просто показва уроците си по информатика, а Наков се заема да ги разяснява на тези, които вървят по-назад. Приемат го в Софийския университет, където се справя толкова добре, че още в първи курс го канят да стане асистент.

После решава да опита нещо различно – заедно с брат му започват собствен курс по алгоритми като свободнoизбираем предмет във Факултета по математика и информатика. Записват се 150 души – нещо невиджано за факултета, но въпреки това Наков не е доволен от постигнатото. Просто защото е принуден да преподава по избрана от други програма. Решава, че системата е твърде консервативна за него и е време да опита нещо съвсем различно.

Така се ражда Академията по изработка на софтуер. Заг доста авторитетното название се крие

именно двустаен апартамент с 12 компютъра, който бързо започва да се пълни с желаещи да учат. Скоро идва логичната следваща стъпка – Наков става един от създателите на софтуерната академия на „Телерик“, за да се стигне преди няколко години и до поантата – „СофтУни“. Която вече е доказана в бранша, печели международни състезания и дори е поощрена със специална награда от президента.

КАПКА ПО КАПКА – ПРОГРАМКА

Днес проектът се е разраснал дотолкова, че предлага курсове във все повече посоки в голяма сграда в столичния квартал „Дианабаг“. Освен богата палитра от курсове по софтуер има и за специалисти по дигитален маркетинг, а скоро започват и такива за различни направления от дигиталните изкуства и графичния дизайн. Има отделни звена с уроци по програмиране за деца от 1-и до 6-и клас, разработва се програма и за учители. Концепцията е да се даде помощ и достъпно, качествено образование във всички сфери, ангажирани под някаква форма в дигиталната индустрия.

УМ ЦАРУВА, УМ РОБУВА, УМ ПРОГРАМИРА

Много любопитен е начинът, по който се организират уроците. „В академията на „Телерик“ стигнахме до концепцията за масово обучение“ – разказва Наков, – „че можеш да хванеш 200 души в една зала и да им даваш знание едновременно, като ползваш асистенти. А най-добрите от предишния випуск помагат на следващите и така с много ниска себестойност, с много малко ресурси можеш да обхванеш голям брой хора.“

Донякъде парадоксално, по логиката си тази система много прилича на взаимоучителната метода, която през XIX век прави възможно българското ухивно възраждане. Наков признава, че също е правил тази аналогия. „Дигиталните технологии сами по себе си съдържат същия модел – как масово, с малко учители и специалисти да създадем хора, които имат работа, влизат в икономиката, вземат добри заплати, добре образовани, мислещи. След това те имат отговорно отношение и към останалите, и към развиването на гражданско общество. Ясно е, че силата на политиката по целия свят е да се грижи хората да са необразовани и лесно манипулируеми, да не знаят какво се случва, да гласуват сяпко, а те да си правят каквото си искат. Но това няма как да стане сега, в информационното общество, при този достъп до информация. вече не може така лесно да скриееш истините. Ето защо смятам, че всяка инициатива, свързана с образование в областта на информацията, води към свобода.“

Професия не се учи за месец или два, нужни са години здраво учене, писане на код и практика, предугреждава създателят на „СофтУни“.

СГОВОРНА ДРУЖИНА СОФТУЕР ДЕБЪГВА

Все повече са личните истории, които се трупат около „СофтУни“. Мнозина се отказват по нелекия път, за да изберат друга насока на развитие. Но онези, които продължават, често попадат на мястото си в софтуерния бранш. Любопитно е, че тук се учат не само хора на обичайната студентска възраст, случва се на курсовете по основи на програмирането да дойдат дори пенсионери.

Според Наков учещите се делят най-общо на 3 групи – на първо място са хората, от малки започна-

ли да програмират и решили, че няма да ходят в традиционен университет. Те идват, за да се научат на професия и се справят най-добре, пътят им е лесен до края на обучението и първото работно място. Те имат достатъчно време, могат да си позволят една или две години единствено да учат, подкрепяни от родителите си и с минимални разходи.

По-трудно е обаче на хората, които идват, след като вече имат своя професия и търсят ново бъдеще. Те са по-зрели и осъзнати, ценят времето и парите си, защото ги изкарват сами. Няма как да отделят поне година само за учене, а опитват да го комбинират с основната си работа. И опитът показва, че по-често не им се получава.

Все пак има случаи и в обратната посока. Наков разказва за свой колега, който до не толкова отдавна е работел като музикант в театъра във Велико Търново. След като 15 години се занимавал с това, решил да смени посоката. На 37 г. започва отначало и днес е чудесен програмист. Друг „ученик“ дошъл с различна професия, семеен и с три деца – успял да комбинира ежедневната си работа с учене вечер, упражнения нощем, сутрин водел хлапетата на училище и започвал отначало. Такива примери обаче все пак са изключение.

Третият вид са хора, които са се записали в традиционния университет, видели са, че там нещата са по-теоретични, и са решили да се насочат към практиката.

ПРОГРАМИСТ БЕЗ РАНА НЕ МОЖЕ

За Наков „СофтУни“ е пример, че е време образователната система да се трансформира така, че да дава и теоретични, но и по-приложни знания. „Много хора учат за диплома, защото някак си има такава традиция – родителите им настояват, има престиж. Според мен във времето това трябва и ще се промени, защото гражданите искат от образователната система да ги подготвя за живота, а сега тя е абсолютно на друго мнение. С всяка професия е така и това е проблем в целия свят – навсякъде текат процеси на трансформация, образователните системи все повече те учат на уменията да учиш, не да започнеш като шофьор например и цял живот да правиш това. Днес на всеки 3 години може да ти се наложи да се учиш на нова професия. И това е парадигма, която не е по силите на всеки“.

„СофтУни“ едва ли някога ще стане университет в законовия смисъл, казва неговият „двигател“. „В тази рамка нямаме желание да се борим, защото ограниченията са твърде големи. Традиционната образователна система ти казва – трябва да преподават само доценти, които да имат докторска степен. Ами, много от моите преподаватели нямат висше образование, защото целта е да научат човека на това, което се търси в практиката. В айти сектора 70-80% от хората нямат висше, повечето нямат и намерение. Но ако осъвременят рамката, ако направят нещата по смислен начин нашите политици, тогава ще има смисъл. Ето пример: в Германия университетите се делят на такива за научни изследвания и приложни – които подготвят специалисти за фирмите. Затова Германия е толкова напред, същото се случва и в други държави, а гали и тук ще е така... ще видим.“

В началото, когато Наков започвал своето начинание, той предполагал, че много от младите хора ще идват заради дипломите. Днес се оказва, че те са важни за не повече от 5-10%, за останалите определящо гали ще са доволни, е знанието, което са получили.

ЗНАЕШ JAVA, ПИЕШ МЛЯКО

Ясно е, че в наше време програмирането е търсена професия, гарантираща добър стандарт. Ето защо Наков е доволен, че „СофтУни“ предлага модерно образование, което по нищо не отстъпва на най-добрите западни примери. И в този смисъл – може да е полезно повече млади хора да остават у нас и да намират професионалната си перспектива.

„Винаги съм давал съвет, като ме питат, че няма нужда да ходят в чужбина“, казва Наков. „Иначе го виждаме – като завършат математическата гимназия, къде ще продължат? В Холандия например. Защо? Неофициалният отговор – защото има хубава трева и е голям купон. Официалният: тук е хубаво образованието. Какво му е хубавото? В нашия сектор мога смело да кажа, че не е по-добро. Нивото на българското образование в айти индустрията е по-високо от това в повечето европейски страни, изключвам само топ 3 колежите в Лондон.“

Отиваш в Германия, ставаш програмист и вземаш същите пари като продавач в магазин. А тук получаваш по-добро образование и после вземаш 10 пъти повече. Защо да ходиш там? Не ги разбирам, смятам, че просто нямат информация, нямат

опит, знания, чували са, че там е добре. Да, ако лешиш плочки – в Германия ще живееш по-добре. Но ако в един малък български град си програмист, имаш къща и ниски разходи, ще си живееш като цар.“

ГЛАДНА МЕЧКА СОФТУЕР НЕ ПИШЕ

Дали обаче постоянно растящото търсене и вдигащите се далеч над средните заплати в сектора няма да стигнат до своя пик и изведнъж хилядите ентузиастисти, напреднали в програмирането, няма да трябва бързо да се преориентират?

Не и според нашия събеседник, за него технологиите са богатство, което ползваме с предубеждения, а те са цяло ново ниво на развитие на човечеството. „Сегашният достъп до информация е безпрецедентен за цялата история. Това, разбира се, създава и проблеми, за които не сме готови – къде е истинската информация, кое е вярно... Но според мен винаги трябва да гледаме и доброто, и лошото и да търсим начин да ползваме технологиите за хубави каузи“, убеден е Наков. „Моето мнение е, че търсенето на програмисти, айти специалисти, инженери, технолози, хора от дигиталните професии ще расте и няма как да спре, защото все още изкуственият интелект не е успял да намери заместител.“

Всички следим какво се случва – скоро една компания обяви амбицията си да направи изкуствен интелект, който да управлява автономни таксита за цял град. И най-вероятно ще успее. Тоест след 20, 30 или 50 години професията „таксиджия“ ще изчезне, ще остане само в много бедните страни, в които компютрите са по-скъпи от човешкия труд.“ За сметка на това според програмиста не се вижда моментът, когато изкуственият интелект сам ще създава софтуер, а такъв ще е нужен все повече и във все повече различни области от живота.

СОФТУЕРЪТ НЕ ЩЕ МОЛИТВА, А МОТИКА

Според Наков природата дава различни таланти и балансира – едни хора да гледат деца, други – да творят изкуство. „В момента нуждата от хора с инженерно, технологично мислене е много по-голяма от броя на тези, които се раждат с „хардуера“ да станат инженери или програмисти. Това донякъде може да се балансира с образование, но не всеки, дори при добър учител по математика, ще стане добър

математик. Просто си има едно парченце талант.

Смятам, че дисбалансът идва от това, че нашето общество и светът, в който живеем, има голяма нужда от развитие чрез технологии, защото те навлязоха във всички човешки дейности и продължават. Не мисля, че това е балон и има начин да се спуска.

Конкретно българските измерения отразяват директно световните – ако в света се търсят инженери, и тук ще е така. Защото, ако има излишък, ще дойдат още 50 фирми и излишъкът ще приключи, това се е случвало много пъти – ние сме скачени съдове в днешната световна икономика. Особено в дигиталния сектор, който е толкова лесен за отдалечена работа – там граници и гържави няма.“

НЕ ПИТАЙ СТАРО, А ПРОГРАМИРАЛО

Според съзателя на „СофтУни“ всеки човек има правото да потърси и намери предназначението си в този живот. „Открил съм обаче за себе

си една интересна зависимост – че когато правиш нещо хубаво за много хора, получаваш неочаквана помощ. Имам теория, че Вселената е нещо като голям компютър, в който не е толкова важно кой какво иска – всеки очаква различни неща, те влизат в големия компютър и той изчислява какво трябва да се случи.

„СофтУни“ никога не е бил бизнес – за мен това е кауза, за мен това е проект с национално обществено значение, който прави живота на хората по-хубав и затова се развива и работи. Като страничен ефект изкарва пари, с които можем да се развиваме още по-добре. Така всичко е устойчиво, защото, ако няма как да наемеш качествени хора, нещата се чупят.

Когато правиш нещо, което е хубаво за много хора и те също го искат, то ти се отплаща. Шансът да се случи е много по-голям, отколкото ако го правиш само за себе си. Това съм го открил с времето и със „СофтУни“ според мен постигаме успехи, защото въвличаме мнозина. Правим хубави неща за много хора, които намират цял нов свят и ново бъдеще...“

